

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

**MAKTABGACHA KATTA GURUH BOLALARINING MANTIQUIY TAFAKKURINI
RIVOJLANTIRISH IJTIMOYIY-PEDAGOGIK ZARURIYAT SIFATIDA.**

Xikmatova Moxinur Amir qizi
*MTTDMQTMOI "Maktabgacha
va musiqiy ta'lim" kafedrası katta o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada maktabgacha katta guruh (5–6 yosh) bolalarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari, ijtimoiy-pedagogik ahamiyati hamda samarali metodlari tahlil etilgan. Tadqiqotda bolalarning yoshga xos psixologik xususiyatlari, ularning bilish faoliyati va mantiqiy operatsiyalarni shakllantirish jarayonlari yoritilgan. Shuningdek, didaktik o'yinlar, muammoli vaziyatlar va innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatlari ochib berilgan.*

Kalit so'zlar: *mantiqiy tafakkur, maktabgacha ta'lim, intellektual rivojlanish, didaktik o'yinlar, TRIZ, muammoli ta'lim, bilish jarayoni.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются теоретические основы, социально-педагогическое значение и эффективные методы развития логического мышления у детей старшей группы дошкольного возраста (5–6 лет). Особое внимание уделяется возрастным психологическим особенностям детей, а также процессам формирования мыслительных операций, таких как анализ, синтез, сравнение и обобщение. В работе раскрываются возможности использования дидактических игр, проблемного обучения и современных педагогических технологий для развития логического мышления. Результаты исследования показывают, что целенаправленное развитие логического мышления способствует повышению интеллектуального уровня детей, их готовности к школе и социальной адаптации.*

Ключевые слова: *логическое мышление, дошкольное образование, интеллектуальное развитие, дидактические игры, проблемное обучение, TRIZ, познавательная деятельность.*

Annotation: *This article examines the theoretical foundations, socio-pedagogical significance, and effective methods for developing logical thinking in preschool children aged 5–6. Particular attention is paid to age-specific psychological characteristics and the formation of cognitive operations such as analysis, synthesis, comparison, and generalization. The study highlights the role of didactic games, problem-based learning, and modern pedagogical technologies in enhancing logical thinking. The findings indicate that purposeful development of logical thinking improves children's intellectual abilities, school readiness, and social adaptation.*

Keywords: *logical thinking, preschool education, intellectual development, didactic games, problem-based learning, TRIZ, cognitive activity.*

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

Maktabgacha ta'lim tizimi bugungi kunda jamiyat taraqqiyotining muhim bo'g'inlaridan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, 5–6 yoshli bolalarning intellektual rivojlanishi, ularning keyingi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli o'qishi uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu nuqtai nazardan, maktabgacha katta guruh bolalarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish masalasi zamonaviy pedagogika va psixologiyaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mantiqiy tafakkur bolaning borliqni anglash, hodisalar o'rtasidagi bog'liqliklarni tushunish, muammoli vaziyatlarga mustaqil yechim topish va o'z fikrini asoslab bera olish qobiliyatini shakllantiradi.

Mantiqiy tafakkur murakkab aqliy jarayon bo'lib, u analiz, sintez, taqqoslash, umumlashtirish va xulosa chiqarish kabi operatsiyalarni o'z ichiga oladi. Maktabgacha yosh davrida ushbu operatsiyalar dastlab oddiy shaklda namoyon bo'ladi, ammo to'g'ri tashkil etilgan pedagogik jarayon orqali ular bosqichma-bosqich rivojlanadi. 5–6 yoshli bolalarda qiziquvchanlik, faol bilish ehtiyoji va mustaqil fikrlashga intilish kuchli bo'ladi. Ular ko'pincha “nima uchun?” va “qanday qilib?” degan savollarni berib, atrof-muhitni chuqurroq tushunishga harakat qiladilar. Bu esa mantiqiy tafakkurni rivojlantirish uchun qulay imkoniyat yaratadi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlarga ko'ra, bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirish jarayoni ularning faol ishtirokini ta'minlaydigan metodlar asosida tashkil etilishi lozim. Ayniqsa, didaktik o'yinlar bu borada muhim o'rin tutadi. “Ortiqchasini top”, “O'xshashini aniqla”, “Ketma-ketlikni davom ettir” kabi o'yinlar orqali bolalar predmet va hodisalarni taqqoslash, ularni guruhlariga ajratish va umumlashtirish ko'nikmalarini egallaydilar. Bunday o'yinlar nafaqat qiziqarli, balki samarali o'quv vositasi hisoblanadi.

Bundan tashqari, muammoli ta'lim metodlaridan foydalanish bolalarning tafakkur faoliyatini yanada faollashtiradi. Pedagog tomonidan yaratilgan muammoli vaziyatlar bolalarni mustaqil fikrlashga undaydi, ular o'z bilim va tajribalariga tayanib yechim izlaydilar. Bu jarayonda bola nafaqat javob topadi, balki qanday qilib o'ylash kerakligini ham o'rganadi. Shu jihatdan qaraganda, mantiqiy tafakkur rivoji bolaning intellektual mustaqilligini shakllantirishga xizmat qiladi.

So'nggi yillarda ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi maktabgacha ta'lim jarayoniga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Raqamli vositalar, xususan, interaktiv doskalar, planshetlar, mobil ilovalar va multimedia dasturlar bolalarning bilish faoliyatini yanada faollashtirish imkonini bermoqda. Masalan, mantiqiy o'yinlarga asoslangan mobil ilovalar orqali bolalar turli vazifalarni bajarish jarayonida ketma-ketlikni aniqlash, tasniflash va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bunday ilovalar ko'pincha rang-barang vizual elementlar va ovozli ko'rsatmalar bilan boyitilgan bo'lib, bolalarning diqqatini jalb etadi va ularni faol ishtirok etishga undaydi.

Raqamli texnologiyalarni qo'llashning yana bir muhim jihati shundaki, ular individual yondashuvni ta'minlash imkonini beradi. Har bir bola o'z qobiliyatiga mos darajadagi topshiriqlarni bajarishi mumkin, bu esa uning mantiqiy tafakkurini izchil rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagog raqamli platformalar orqali bolalarning faoliyatini kuzatishi va

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

ularning rivojlanish darajasini tahlil qilishi mumkin. Bu esa ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Biroq, raqamli texnologiyalardan foydalanishda muayyan pedagogik me'yorlarga amal qilish zarur. Texnologiyalar bolalarning real faoliyatini to'liq almashtirmasligi, balki uni boyituvchi vosita sifatida qo'llanilishi lozim. Masalan, planshetda bajarilgan mantiqiy topshiriqlarni keyinchalik real predmetlar bilan mustahkamlash yanada yaxshi natija beradi. Shuningdek, bolalarning ekran oldida o'tkazadigan vaqti me'yorlashtirilishi kerak.

Mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda nutqning o'rni ham nihoyatda muhimdir. Bola o'z fikrini ifoda etish jarayonida mantiqiy bog'liqliklarni anglaydi, fikrini tizimli ravishda bayon qilishni o'rganadi. Ertaklarni tahlil qilish, voqealar ketma-ketligini qayta hikoya qilish, rasm asosida hikoya tuzish kabi mashg'ulotlar tafakkur va nutqning uyg'un rivojlanishiga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar bu jarayonda ham qo'llanilishi mumkin, masalan, interaktiv hikoya dasturlari yoki audio-vizual materiallar orqali bolalar voqealarni chuqurroq anglaydilar.

Shuningdek, TRIZ texnologiyasi elementlari bolalarda ijodiy va mantiqiy fikrlashni birgalikda rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu yondashuv bolalarni standart bo'lmagan vaziyatlarda ham yechim topishga o'rgatadi. Raqamli muhitda esa TRIZga asoslangan interaktiv topshiriqlar bolalarning qiziqishini yanada oshiradi. Mantiqiy tafakkur rivojlangan bola nafaqat o'quv faoliyatida, balki ijtimoiy hayotda ham muvaffaqiyatga erishadi. U o'z fikrini aniq ifoda eta oladi, muammolarni tahlil qiladi va boshqalar bilan samarali muloqot qiladi. Bu esa uning maktabga tayyorgarlik darajasini oshiradi va kelajakda muvaffaqiyatli shaxs sifatida shakllanishiga zamin yaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha katta guruh bolalarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish kompleks yondashuvni talab etadi. Didaktik o'yinlar, muammoli ta'lim va innovatsion metodlar bilan bir qatorda raqamli texnologiyalardan oqilona foydalanish ushbu jarayonning samaradorligini oshiradi. Natijada, bolalar mustaqil fikrlay oladigan, zamonaviy axborot muhitida faol harakat qila oladigan va hayotiy vazifalarni samarali hal etishga qodir shaxs sifatida shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PQ-81-son qarori "2022-2026 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning Yangi O'zbekiston strategiyasi".
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 19-fevraldagi 87-son qarori "Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining faoliyatini raqamlashtirish konsepsiyasi to'g'risida".
3. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston". – 2017.

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

4. Jalilova S.X. va boshqalar. Shaxsning psixik taraqqiyoti diagnostikasi. – Toshkent. – 2009.
5. Karimova, R. M. (2021). Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti.
6. Axmedova, D. Sh. (2020). Axborot texnologiyalaridan ta'limda foydalanish metodikasi. Toshkent: "Ilm Ziyo" nashriyoti.
7. Qodirova, M. T. (2019). Raqamli pedagogika asoslari. Samarqand: "Zarafshon" nashriyoti.
8. Rasulov, N. R., & Jo'rayev, S. T. (2022). Ilk yoshdagi bolalar bilan ishlashda innovatsion texnologiyalar. Buxoro: "Ma'rifat" nashriyoti.